

DINOU

JUNY DE 1950

SONET

*...I la noia, dreta a la sorra,
sola i pura, acollí l'errant.
(La més negra vetlla té un cant
i el perill l'honor que socorre*

*i una cala banal esborra
els ídols cruels del mar gran.)
– Missatgers del Pare vindran
per cridar-te a la seva torra.*

*(On és molt el coratge, creix
també molta amor; i el mateix
cor que s'hi perd venç la besada.)*

*– Mariners del Rei, en vaixell
d'un solt vent, et daran tornada;
jo restaré, ignorada, amb Ell.*

CARLES RIBA

Durant més de quinze anys Carles Riba fou, abans que res, el poeta de les *Estances*; *Tres suites* i algunes *Tanques* no feren oblidar-ho i calgueren un disseny i l'exili per a una nova qualificació: des de 1942 Riba és, sobre tot, el poeta de les *Elegies*, batejades – a semblança de les de Rilke – amb nom de paisatge. Ara, però, sembla revelar-se en ell un altre món, almenys una altra forma: el sonet, als límits del qual assaja d'encloure la seva lírica actual. Una mostra reveladora d'aquesta producció encara inèdita és la que oferim avui als nostres lectors per deferent gentilesa del poeta.

Punt i apart

ERA diumenge a la tarda, al parc del Luxembourg. El cel ocultava una mica la primavera. A prop, hi havia, però, els arbres, els jardins, la nostra pròpia sang. La pal·lidesa dels horitzons suavitzava l'estridentia tibant de la vida, y el món era un àmbit tebi, quelcom d'una hora d'amor d'una dona madura. Només la duresa negra i rossejada de la barba i els ulls del meu amic, contradeien la flonjor de l'espectacle. Però àdhuc ambdós móns s'unien en algun punt inversemblant que jo pressentia. I potser era en mi mateix l'encreuament, i el sentíem tots dos: sense pair mai el nus del combat, sentir l'oneig i el lliure tremolar de l'aventura. Continuar, refer, prosseguir, i també dissoldre's en l'aire fresc i prim, amb la llibertat dels ulls i la fixesa de l'esguard.

La gent anava i venia al nostre volt, entre rumors, arrossegant els passos, amb xiscles de joc llunyans. Al centre del parc, l'aigua del brollador s'inclinava com una palma, en suau caiguda, al grat de l'oreig, sobre les barques dels infants, al mig del llac voltat de miradors embadalits i d'estàtues delicades. Un home arrossegava la coloraina del seu castell de globus, estirats, grossos, lluent, i mentre una noia estrangera se'n lligava un a la cintura, un altre s'escapà, vermell i veloç, cap al pendís del cel allisat per la calitja. Els molins de vent de paper, feien remor d'ales, a la parada ambulant, pintats de tots colors. La llum grisa de París banyava les coses pictòricament amb un relleu de plata vella sota el miracle constant.

Amb el pensament ens traslladàvem a Barcelona, una Barcelona pensada i sentida. Fins i tot en aquell moment —a la tarda d'un diumenge d'abril al Luxembourg— Barcelona era primer que París. ¿No s'havia dit que ambdues ciutats, salvant el que calgui, s'assemblaven més entre sí que amb cap altra? Cadascú evocava la seva Barcelona i el seu París: el nus i l'aventura. Una Barcelona sense el cruel hivern de París, sense l'extravagància gratuïta, sense la impúdica literatura de Saint Germain des Prés... Però també una Barcelona amb la gran vitalitat —sí, vitalitat!— europea d'avui, i amb temporades cèntriques del nostre Shakespeare, amb el darrer premi Crexells i el darrer premi Folguera als aparadors, amb un concert Casals ara i adés, amb els jocs, innocents i venerables, el primer diumenge de maig...

¡Quina cremor als polsos de presències inesperades dona l'aire al pensament en la llunyania! Els nostres ulls seguien el globus que s'allunyava amunt, inútilment, com un senyal indesxifrable.

JOAN TRIADÚ

París, primavera de 1950.

Vè CENTENARI DE LA UNIVERSITAT

La Universitat de Barcelona remunta els seus orígens al temps d'Alfons el Magnànim. Està lligada amb les millors tradicions renaixentistes, i aquest lligam mai no s'ha perdut. La seva història, però, ha estat accidentada. Suprimida en càstig a l'oposició dels seus professors i estudiants a l'absolutisme de Felip V, com els altres Estudis catalans, fou substituïda per la de Cervera que havia de formar súbdits obedients. Barcelona, amb els pocs col·legis que hi restaren i amb noves institucions lliures, com la Junta de Comerç, mantenia el caliu de l'alta cultura i així que pogué, a mercè de millors circumstàncies, demanà el restabliment de la seva Universitat. S'aconseguí, a la fi, la reinstauració de la institució barcelonina, la qual es lligà amb el despertar del nostre poble, en plena Renaixença. Ofegada pel burocratisme que s'imposava a les universitats espanyoles, no mancaren, però, en ella fervents defensors de la renovació. Quan semblava possible d'infondre-li una vida nova i millor i s'assolia el seu engranatge amb la cultura catalana, fou de nou ofuscada. «Payne pour joie» deia el lema d'un rei elegit pels catalans. En la lluita per la llibertat i la cultura els catalans en tenim prou l'experiència. No perdem, malgrat tot, la fe: recuperarem la Universitat dels nostres somnis i la fundació del rei humanista tornarà a florir.

PERE BOSCH GIMPERA

Del missatge del Rector de la Universitat Autònoma als estudiants catalans en la commemoració del Vè centenari de la fundació de la Universitat de Barcelona.

Mite d'una gosseta entre altres coses

Jo neixo pels tramvies.

(Teresa diu, de sobte, que sap on mena la història. Teresa que no sap res, aguantant-me a mig aire amb els braços desfets en llum i arabesc. Teresa que llesca cel i vent amb persianes. Que durarà molt més que el meu temps de paraules i el meu delit, molt més que jo i l'*es mala* del circ. Perquè, opaca, tendra, és nua com les fonts, quasi nua d'ella mateixa).

Jo neixo pels tramvies. Quan es paren, miro per la finestrella i som a l'encreuament del carrer d'Aragó i del Passeig de Gràcia. El cavall del cotxe de les Germanetes dels Pobres ha caigut al mig de la via i el conductor, que és un home vell amb un guardapols gris, el desenganxa perquè pugui aixecar-se, no a poc a poc, però si tranquil·lament, sense batzegades ni crits. Ningú no l'ajuda, però és perquè és evident que se'n sortirà molt bé tot sol. I la gent fa rotlle, estudiants d'institut amb cara d'haver estat iniciats a la literatura, castellana, per D. Guillermo Díaz Plaja, cobradors de tramvia i algunes senyores molt elegants que són el joiell més preuat de la nostra ciutat, arxiu de cortesia. Tothom està content que el cavall no tingui res i pugui aixecar-se fàcilment, que el cotxe sigui anacrònic d'una manera tan suau, tan net, amb els vidres bisellats. *Beneïda sigui per Jesús, Maria i Josep la mà que deixa una almoïna per als pobres.*

Vaig anar al camp a passar les vacances, i, el dia mateix que vaig arribar a la masia, la gossa cadellà. Vaig veure de seguida els cinc cadellots amb els caps rodons com patates, ulls clucs, en un caixó ple de serradures.

Em llevava de bon matí i estudiava a la meva cambra, amb la finestra esbatanada, d'esquena al llit, fins a les onze. Llavors baixava a la cuina a esmorzar i sortia. No tornava fins a l'hora de sopar. Menjava alguna cosa a qualsevol indret. Vagarejava pels boscos i la costa, i no diré com ni com eren perquè, d'un antic bon gust sortosament ja perdut, servo el pudor dels meus amors.

Doncs bé, tornava un capvespre quan el masover m'aturà al llindar. «Hem pensat, digué, que caldria celebrar un combat, i ens faria a tots molt de goig que vostè hi assistís. Vindrà el Secretari i potser el Senyor Rector». No vaig tenir més remei que accedir. Al capdavant, també sentia una certa curiositat.

De combats així en celebren allà dalt força sovint, potser per esplai, potser, millor, per satisfer algun fosc i, evidentment, ja oblidat afany d'investigació. He pensat sempre que, de fet, se n'esperava un resultat sorprenent del qual caldria treure importantíssimes conseqüències. El que és ben clar és que els espectadors hi assisteixen com per complir un deure tradicional i que, per a tots els qui l'endemà pujaren a la masia, l'únic al·licient de la festa era veure com jo me la prendria.

Com a invitat d'honor, em feren entrar al galliner mateix. N'havien tret totes les gallines. Era tan baix que, bo i assegut, encara tocava de cap a la tela metàl·lica del sostre. El sòl estava net, rasclejat de poc, amb les rúbriques d'un càntir. La masovera deixà davant meu un dels cadellots que aleshores devien tenir uns quinze dies. Era una gosseta llustrosa, d'un bru rogenic, amb els ulls ben negres i nets, per a rodolar per faldes i catifes, que hauria estat ben bé una llàstima que hagués crescut, per a trobar-li un nom i penedir-se'n durant tretze anys fins que morís sota un taxi, per a fer-li menjar iogurt i nata, per a fer-ne obsequi a la promesa i que després cresqués i estimar-la amb el pèl arnat i un humor fastigós de vella històrica. Es quedà un moment mirant-me, i anava a acostar-se'm quan deixaren anar les rates.

Jo no sé què penseu de les rates. Potser, encara que us facin una gran repugnància, que no hi ha cap raó que les considerem fastigoses i que pocs animals són tan fins i polits. Aquelles eren rates velles, amb algun pèl blanc. Estaven tan primes que no donaven, com solen, la impressió d'arrossegar el ventre per terra, sinó la d'estar penjades damunt de les potes. Feren una autèntica entrada de circ, ensenyant les dents i galopant cap a la gosseta.

L'escomesa la sorprengué i, fins a la fi, no semblà mai donar-se ben bé compte del que succeïa. De seguida tingué un enemic amb les dents clavades a la gorja i maldant amb les potes sobre el pit per assegurar-se la posició. Fità en mi els seus ulls llastimosos. Les altres rates la rondaven, buscant el lloc i el moment propicis per a clavar dentellada.

Un moment després, com comprenent què calia fer o què s'esperava d'ella, la gosseta sacsejà el cap i feu un salt que allunyà les perseguidores. Fins reeixí a desfer-se de la que millor l'havia atacada, i li quedaren al coll uns flocs de pèl aixafinat i sangonós. Bordava amb un lladruc curt i agut i mossegava en l'aire, acotant el cap, massa d'hora o massa tard. Una sola vegada prengué una rata a la boca i la sacsejà i rebregà per terra, però inútilment perquè pogué escapar-se il·lesa. Jo pensava en un cadell jugant amb l'ombra o una estora o el raig d'un brollador, un cadell rodó per a rodolar per faldes i catifes, i pensava com s'ajeuria ferida i com les rates li rosegarien el cap quan tingués un gros esvoranc a la gorja.

Així succeí aviat. Tres rates bellugadisses li voltaven el coll. Caigué. Els seus ulls sense lladrucs, a frec dels meus, cremaven una pietat immensa, no la reclamaven, fitant-me, com morint-hi una cosa més gran que ella o jo mateixos, ben més gran. Les rates s'enfonsaven per la pitrera oberta, entre els manyocs de pèl, devorant per llur fam. Jo mirava els ulls tristos de mort, fins que la menys ardida, que arribava massa tard a l'àpat, rosegà tranquil·lament aquestes restes que ningú no li disputaria.

Em vaig aixecar i vaig passar per davant d'una carreta de palla o fenc que estiraven dos grans bous daurats amb les orelles blanques, quasi rosades, i vaig prendre el camí que, a través de la pineda, davalla fins al mar. Anava mastegant fulles tendres de pi que escollia amb cura entre les branques ferides per les boles cotonoses dels nius de processonàries. M'omplenaven la boca d'un gust aspre i que em plau. Així, estava de cara al cel i baixava com qui pugés per pal de vaixell o bastida, deixant les illes ventejades dels pins ben a baix.

Vaig creuar, per fer drecera, el parc de la torra d'estil *californià* on venen amb automòbils cars i senyores que són el més preuat joiell de la nostra ciutat, arxiu de cortesia. L'espardenya em relliscava per la pinassa. Després, el camí fou una escala i xiprers i llorers i baladres substituïren els pins. I rosers *Reina Astrid*, *Maria de Romania*, *Mistress Minniver*.

Quan vaig arribar a la platja, fondejaven un canot uns minyons bruns i ben pentinats, amb esllips estampats a la moda d'Hawai i americanes blanques. Desembarcaren noies de ventre pla i cames llargues i ulls d'un blau rentat i nítid, pròpiament cristal·lins, com no ho són les aigües marines ni els topazis; altes vora el canot, amb l'aigua fins als genolls, més altes que res als meus ulls, de tota l'horitzontalitat del mar.

Jo vaig recordar els ulls de la gosseta i vaig voler tornar a la masia, pel camí ara sense mar o cel, boca terrosa. No sé si mai vaig arribar.

No parlo per dir res, sinó per cenyir-me a la veritat col·lateral de les coses que no sé. Veus Teresa? Perquè vaig naixent pels tramvies i al teu gest.

JORDI SANSANEDAS

Del recull de narracions, encara inèdit, titulat «Mites».

L'AVENTURA

SENSATION

Par les soirs bleus d'été, j'irai dans les sentiers,
Picoté par les blés, fouler l'herbe menue:
Rêveur, j'en sentirai la fraîcheur à mes pieds,
Je laisserai le vent baigner ma tête nue!

Je ne parlerai pas, je ne penserai rien.
Mais l'amour infini me montera dans l'âme:
Et j'irai loin, bien loin, comme un bohémien,
Par la Nature, – heureux comme avec une femme.

JEAN-ARTHUR RIMBAUD

SENSACIÓ

I

*Pels vespres blaus d'estiu aniré pels conreus,
picotejat pels blats, sollant l'herba menuda.
Somniós, sentiré la frescor sota els peus,
deixaré el lliure vent banyar ma testa nua.*

*No pensaré en res, no parlaré per res.
Mes l'amor infinit m'inundarà l'entranya.
I aniré lluny, ben lluny, de mi mateix després,
feliç, per la Natura – com amb una companya.*

II

*Pels vespres blaus i verds aniré pels conreus,
esgarrinxat pels blats i petjant l'herba fresca.
Sentiré palpitar la terra sota els peus
com si una dona nua s'ofertís a ma destra.*

*Sens parlar, ni pensar, ni enyorar-me de res,
l'ample vent m'ompliria els narius i l'entranya.
I aniré lluny, molt lluny: allí on és defès
– tot sol, amb mi mateix – com amb una companya.*

III

*Pels vespres blaus de verd aniré al groc de l'aire
amb les cames ferides per espases de blat.
Sentiré sota els peus aquell ventre apagat
que les bèsties oloren amb un desig minaire.*

*I emmudit – el cap nu – irremeiablement,
em donaré amb furor al gran desig de l'aire,
i em deixaré bressar com una lleu sement
que fecunda una flor – altiva o solitària.*

IV

*En els blaus i en els verds, a l'estiu, prop de l'aire,
fecundat per llavors que prodigava el vent,
aniré sense nord, com una rel dansaire,
per la muntanya amunt, cercant el meu ponent.*

*Vegetal – o animal – i sens bri de raó,
confós amb la natura ardent i solitària,
seré el pol·len que duu el vent de la tardor,
quan la tempesta brunz i s'alça l'alimària.*

V

*Sense blaus, sense verds, perdut en mi mateix,
conqueriré l'altura que el sol llaure.
Sense fred, sense vent, madura d'un sol bleix,
l'antiga terra encara trepitja Minotaure.*

*Si la font ni la flor no troben la paraula,
la pedra la dirà com el meu front.
En el desig del vent restà la vella faula.
El front, la pedra, occeixen. – Resta el desig pregon.*

L'ALQUIMISTA

Autorretrat. - Apunt inèdit de Jordi Curós

Jordi Curós

JORDI CURÓS és un olotí, però tot el contrari d'un olotí en el sentit pejoratiu del mot. No és un pintor de vaques tradicionals ni de multicopiades fulles de faig transparent sobre aiguamolls de repertori. És un noi de vint anys fornit i vermell de cara, vital, d'ulls negríssims i vivíssims i amable parlar d'infant, la dolcesa del qual no amaga la obstinació. Sap molt on va. La fidelitat a si mateix li fa rebre amb somriure franc tot dubte en els altres sobre allò que li cal fer. A l'Escola de Belles Arts local, dintre els murs estantissos del vell convent del Carme, va ésser la pedra d'escàndol. Amb Oliveres, amb Congost, van ésser, un temps, els Huckleberry-Finns dels aprenents de pintor. Però no abandonava l'Escola perquè trobava en la disciplina del model el més poderós ajut. El paisatgista Pujol ha estat l'encoratjador de l'oasi de pintura viva a que pertany. Avidament estudiats, Gauguin i Van Gogh van ésser els seus punts de partida. Després, ha avançat pel camí d'un arabesc molt savi, digne dels millors fragments de Dufy i de Miró, que en el seu lirisme punyent supera el pur plasticisme picassà. Sobre aquest arabesc, trama la més pèrfida conspiració de colors per a engendrar uns drames perfectes, dits en gramàtica cromàtica, desconectats de tota deixalla de valoració.

A. C. P.

Eufòrion

HI ha una deformació professional que fa que els especialistes refusin cercar la matèria de la seva professió en altre lloc que en les obres especialitzades. Això és una greu error. No cal parlar tan sols de les grans invencions dels ignorants, a que al·ludia Carrel, sinó simplement de la gran quantitat de ciència escampada, sovint amb gran sagacitat, en les obres no científiques i psicologia en la novel·la, física en la filosofia, filosofia en la poesia.

Per aquest camí, desconfiem de la limitació que ha dut als filòsofs a cercar les idees estètiques de Goethe en els seus escrits que aludeixen a l'art, en el *Viatge a Itàlia*, en *Poesia i Veritat*, en la *Teoria de les Colors*. Cal donar-se compte de la importància epistemològica de l'ambient i les doctrines apreses que farceixen de prejudicis els textos que volen ésser sistemàtics.

En canvi, en el cor dels desenvolupaments poètics, afluïra sovint la concreció d'una idea estètica sobressortint.

Possiblement Thomas Mann té raó quan descriu Goethe com un *amant de la bona taula i l'alcohol (les seves preocupacions essencials)* que *xerra amb to ministerial menyspreant les idees i jugant al dilettante*.

Per això mateix cal sorprendre'l quan no parla ex-catedra. Quan, endut per la musa, abandona la posa artificial.

Valéry, vist cada dia com a més filòsof en la seva poesia, jutja (*Variété IV*) el seu esforç com *un dels millors assaigs de fer-nos semblants als déus*, i André Gide parla d'aquest esforç com *del més vell exemple, alhora somrient i greu, d'allò que sense cap socors de la Gràcia l'home, tot sol, pot obtenir (Feuillets d'Automne)*.

Ells van comprendre l'intent d'elevació de l'home, l'home concebut com a centre i resum, que Goethe posava a la base de la seva manera d'entendre l'art i la moral, el fer i l'obrar, a semblança de concepció d'ell mateix com a president entre els petits partits dels homes, que va descobrir Thibaudet.

L'intent consisteix en posar allò natural en el lloc reservat sempre, en el cor dels homes, per allò sobrenatural.

Una mica el *no voldré altre cel que aquest cel blau*, de Maragall.

A Goethe, el naturalisme bàsic li era indefugible. No sols concebia l'artista com un ésser amb les arrels clavades a la terra, sinó que hi clavava el brancatge i tot. *Si parles deia tingues constantment la natura davant dels ulls, car, què pot valre la paraula sense la gràcia?*

Agut, Charles du Bos (*Approximations*), per la seva banda, ha pogut rastrejar pertot, la primacia d'allò visible en l'obra de Goethe.

A nosaltres, volgudament ens diu poca cosa la idea de la plenitud de la forma, la idea de la bellesa que l'artista extreu del caràcter, com el concepte és tret de l'aprehensió. En canvi, creiem haver trobat el nucli de l'estètica goethiana en el tercer acte del Segon Faust, en el qual la clàssica Helena, símbol de la serenitat, de la permanència, de la limitació, de la perfecció acabada i l'equilibri, de la bellesa, es desposa amb el romàntic Faust, símbol de la inquietud, de l'impuls, de l'infinit, de l'inacabat i la fuga, de la sublimitat.

L'ideal complet de suma de les dues formes fonamentals de l'art i la cultura que els dos personatges representen, no cristal·litza sinó en un personatge que és més que la seva síntesi: Eufòrion.

Eufòrion és el mateix concepte de l'eficiència estètica màxima en Goethe, entenent sota l'acoblament d'aquests mots: *eficiència estètica*, allò que equívocament és anomenat bellesa, ideal o valor absolut en art.

Eufòrion comença la seva vida fent professió, *avant la lettre*, d'*Einfühlung*: Si oiú el cant d'un infant afirma la vostra joia s'assembla a la seva; si em veieu saltar segons la seva cadència, el cor us salta de plaer.

En llavis d'Helena hom sent de seguida que, unint la forma de l'art romàntic amb la clàssica, l'home pot assolir el lloc presidencial de la comprensió complerta: *amor diu per fer feliços els homes, uneix dues persones; per satisfer la seva felicitat, en calen tres*; i Faust afegeix: *Llavors, tot és trobat*; abans que la sed de monumentalitat de Goethe no li faci dir: *Que això no canviï mai!*

L'eficiència, el valor de l'ideal estètic anomenat Eufòrion brolla dels propis llavis del fill de Faust i Helena: *Deixeu-me dansar! Deixeu-me saltar pels aires! Tot penetrar, tot prendre, vet-ací la meua joia!*

La limitació de les velles formes de l'art, del classicisme, limitat en la forma, Helena; del romanticisme, limitat en el fons, Faust; demana a Eufòrion que no es deixi endur irreflexiu al vol pels aires. Un i altre tenen llei i temen per l'aparent anarquia de la combativa síntesi.

Llavors, quan la síntesi roman del tot obedient vora seu, ella mateixa, Eufòrion exclama: *És ací la melodia?, és ben bé ací el moviment?*

El classicisme, Helena, voldria encadenar Eufòrion als límits del cercle harmoniós de les dansarines, que dibuixen l'art clàssica.

Faust ja entreveu, o almenys tem, que l'home modern ja no cap als límits estoics del classicisme i que, com veurà clar Berdiaev, després de la Passió del Crist ja no hi pot haver sinó inquietud en la Terra, quan exclama: *Oh! si tot això ja hagués passat!*

El poble, per la seva part, el Chor, demana a Eufòrion que sigui menys àgil, per poder-lo assolir.

Cal que el llenguatge sigui comprensible. Heus-ací, encara, una llei. Eufòrion marxa seduït per allò que cal violar més que per allò fàcil, fins que Helena i Faust, tots dos, es playneran del desordre i dels crits.

El chor, el poble, que és l'últim a tenir dret sobre Eufòrion, prega que romangui entre les vinyes dels turons suaus, collint figues i pomes: *Oh, resta en aquest bell país!* però Eufòrion no vol la pau sinó la guerra.

Llavors Eufòrion s'eleva. El poble el lloa: *Divina poesia que puja al cel!*, clàssics i romàntics s'estranyen de veure com tot just vingut a la vida ja vol sortir-ne. *La vostra bella unió és, doncs, un somni?*

A la fi, clàssics i romàntics, el poble i tot, en veu uníssoa es donen compte de que la síntesi darrera, Eufòrion, té encara una llei. Aquesta és la llei que Goethe va entreveure com a nucli d'una forma expressiva futura: La llei de la mort. Eufòrion mateix se'n dona compte: *Puc tendir a altra cosa que a la mort?*; la qual cosa vol dir: l'art que resumeixi les dues vessants de l'eficiència expressiva humana pot tenir altre sentit que la comprensió de la mort? Eufòrion vol tendir a la mort, vol la seva part de misèria i de dolor. El chor, Helena, Faust, hi veuen orgull, destí terrible, però Eufòrion sap que l'home només pot arribar així a la seva fita, que la valor més alta, que la sublimitat com a *climax* de l'expressió humana, es troba en la marxa cap a la fi: *Cal anar-hi, diu, i mentrestant afegeix: Admireu el meu vol!*

ALEXANDRE CIRICI

NOTES

L'«ANTOLOGIA POETICA UNIVERSITARIA»

Aquesta nota, per força ha d'oscil·lar massa entre la crítica literària i la notícia comentada. Els poetes universitaris es mereixen ambdues coses i de fet no en necessiten cap.

I

Es tracta d'un llibre de cinquanta pàgines, imprès amb senzillesa a dues tintes, la roja al títol i a les inicials. Una data en negre, 1949, s'avança rotundament i precedeix aquests mots, que els poetes s'han volgut imposar: «El present volum és una antologia de poetes universitaris en llengua catalana. En publicar-la, no pretenem sinó donar a conèixer una mostra de la poesia, diversa de tendències i de pensament, dels que convivim avui a la Universitat. I a la vegada, una clara prova de la vitalitat de la nova generació.» Després vénen el poemes, tres – algun més si són molt breus – o menys per cada autor. De poetes n'hi ha quinze. Llurs noms van acompanyats de llur data de naixença, i són els següents, pel mateix ordre alfabètic del llibre: Eulàlia Amorós, Francesc Casares, Enric Casassas, Mercè Costa, Jordi Cots, Josep Maria Espinàs, Joan Carrabou, Jordi Geli, Enric Gispert, Enric Hernández, Albert Manent, Joan Reventós, Josep Maria Sabanés, Martí Sunyol i Joan Vergés. Només un, entre tots, arriba ara als trenta anys i només un altre, tot just, arriba als vint. La majoria tenen vint-i-cinc anys o menys. En 1939, doncs, tenien de deu a quinze anys.

II

Vosaltres comenceu a tenir quelcom a les mans que us puja d'una força increïble. Sou la petita, però qui sap si divina, fe de vida d'una petita pàtria.

Però això, tant si ho sabeu com no, és i serà veritat. Més val, doncs, no passar ratlles dient-nos-ho, perquè no és sols que el temps és curt i el dir infinit, sinó també que les nostres possibilitats d'escriure són comptades.

Qui no s'acosti al vostre llibre amb devoció no tindrà gran cosa a dir-hi. Es limitarà a dir-vos que està bé i que promet. Però és veient darrera de cada poema un poeta i a dins de cada poeta un món com el llibre és magnífica. Cadascú de vosaltres és un ésser aproximadament lliure i solitari. Compten ben poc al vostre volt les traves de la vida real i la presència que se us aboca al damunt dels familiars més de sang. Ells s'inclinen sobre el vostre llit blanc de criatures on no han deixat de veure-us des d'aquella primera vegada. Vosaltres us heu alçat a poc a poc, silenciosament, i ara ja heu trobat al carrer d'altres resolts caminants. Ells no s'adonen que en la seva millor part el llit és buit. Us heu trobat un cel al front i aquest costat del Planeta als peus, i un aire als ulls que no té preu ni definició. Tot el que té preu i té definició se us ha ensenyat a escola i en grup. Però no té res a veure tot això amb l'experiència paorosa lliure de la vostra intimitat i de la vostra solitud prohibida. En la defensa, heu utilitzat els llibres, les sensacions, difícils diàlegs. Un dia, un vers, insuficient, us prengué de la boca les paraules. En donar a conèixer el que heu escrit expliqueu, al món definit i adquirible, la vostra fugida. La casa, il·luminada d'infantesa, no ha variat, i el llit és el mateix, sigui allà on sigui. Però ara heu dit que aneu sols pel món i aquest és el sentit que té d'alliberament i de retorn la publicació dels primers versos. Qui, dels de prop, us sàpiga comprendre, s'adonarà que el llit estava buit i que ara hi sou, estirats, fins a la mort. Perquè és ara que heu nascut, i no abans, a la vostra vida.

Heu manifestat la voluntat de viure. Així, el vostre gest esdevé netament universal. La vostra presència té quelcom de símbol i de representació particular. El vostre acte pur,

tan recòndit, ha tingut la virtut, a través de Déu, d'enfil·lar pel mig les veritats col·lectives més transcendents. En els vostres versos, tan diferents en cada poeta, hi ha diverses unitats, alguna de les quals és fonamental. Hi ha la mort, l'amor, la humanitat i una general tristesa càlida. Tots els poetes del món vénen a dir-se les mateixes coses, cadascun d'ells, i els de cada país i de cada civilització segons llur pròpia manera de dir. Vosaltres, com a poetes i com a catalans, ja heu començat a acomplir la llarga llei de la poesia catalana, és a dir que us realitzeu per mitjà d'ella tal com la poesia us té preparada la feta en aquest país.

Potser cal no anar més enllà en aquest moment i en dir-vos això, perquè aquesta és una hora primera, no és que pretengui reservar-me. Més val que sigueu vosaltres mateixos els qui us reserveu.

De moment, la poesia catalana compta amb vosaltres. Crec que hi compta amb motiu. Alguns dels vostres noms són ja noms que exigeixen una crítica a part perquè les seves obres es recullen en volums: Jordi Cots i Albert Manent, vull dir ara. Voldria tenir un mot per a cadascú dels altres. Però és tan difícil de trobar un mot sempre! Molts mots sí que es troben, però no tant un de sol. No costaria si es tractés d'un compliment. Es tracta en canvi de la sinceritat més respectuosa, de devot i d'amic.

III

M'ha sorprès la gravetat simple de Joan Vergés, amb caient de poeta madur. De Josep Maria Espinàs en temo la retòrica i confio en el seu do innegable. Mercè Costa recorda una època: que s'atreveixi a mirar endavant. La torturada veu de Joan Reventós potser s'ha d'assegurar més ella mateixa d'ésser el que vol ésser, a part del que ja és. Molt lírica és la tendresa de les tannkas d'Eulàlia Amorós, d'acord amb el seu nom, i fan línia ja en la poesia femenina de Catalunya. En les tannkas de Jordi Geli hi ha un recolliment que ha d'esdevenir més personal encara. Francesc Casares, sobretot en el poema *Vindré quan tu...*, entre nobles ressonàncies té ja una expressivitat pròpia. De Joan Garrabou, se'n desprèn una sensació d'abundor no ben garbellada i de força verbal que té el poeta al dessota. Fa molt bonic ja la cànvida alegria lírica d'Enric Gispert. Enric Hernández Roig, en un sol poema, manifesta el seu meravellat primitivisme. Representat per un poema només, també, Josep Maria Sabanés es mostra potser excessivament trivial. Martí Sunyol té una imatgeria poderosa però encara molt desordenada. Enric Casassas es debat entre una facilitat instintiva i el desig d'expressar-se d'una manera nova.

LA REVISTA "CURIAL"

En aquestes pàgines breus, atapeïdes, amb la tinta desigual de la multicòpia, s'endevinen, s'insinuen, trasllueixen moltes coses. Són anys intensos i caòtics. De l'apoteosi en l'absurd que és l'examen final del batxillerat d'avui, al buit, a la fredor dura, a tantes incongruències repel·lents de la Universitat. Però la vida hi és, frisa.

La inquietud pregonament perdura... diu el vers. Els redactors de «CURIAL», —Joan F. Cabestany, Antoni Comas, Albert Manent, Joaquim Molas i Miquel Porter— reflecteixen no sols les pròpies forces, sinó un clima somort que, potser sense saber-ho ben bé, cada dia, lentament, es deixondeix, i amb ell quelcom nou, quelcom estrany perquè és nou, es desperta. Encara que només fos per aquelles transparències i per la vibració d'un món latent, els tres números de «CURIAL» que aquests joves universitaris han afaiçonat haurien d'ésser vistos amb goig i amb admiració. Però és que no hi ha sols això, sinó, a més, realitats positives. Per exemple, la preocupació pel fenomen surrealista, en diversos dels seus aspectes, que predomina en el tercer número.

Per damunt de tot, encara, hi ha la instintiva força de continuïtat que la sola aparició de la revista significa. En aquest nostre país de sol, només l'energia humana enllaça, gràcies a Déu, els vius amb els morts. Sense el bany constant de la humitat i la pluja, s'esberlen les pedres. Uns dies de silenci desfan en el buit un propòsit. Uns anys de silenci podien desfer, esberlar irreparablement, l'obra encadenada dels esclaus austers, dels nostres autèntics senyors del passat. L'abís no hauria pas significat la mort. Però algú hauria hagut de tornar a començar un altre dia.

«CURIAL», en canvi, és la prova més recent de l'enllaç i el contacte. En les circumstàncies que ens determinen, només l'aire i la terra esdevenen realment comunicatius. Entre cada generació que es presenta i les altres, no hi ha hagut cap paraula. Un ressò tel·lúric, un oneig eteri, i prou. Però. ¿no s'anuncien així les més profundes commocions del món?

Tanmateix, però, tot i aquesta limitació, dins el misteri que ens cova, els punts de referència en comú són molt valuosos. En realitat, vivim dins el mateix insistent examen de consciència. Ens projectem, alhora, quasi físicament, cap a les atmosferes verges que ja estem conquerint. Cap de nosaltres no sap què en sortirà, de tot això. La imatge antiga i gastada de la primavera ens acaricia els ulls, una mica cansats, de la nostra joventut soferta. La primavera?

No en podem tenir prou. Jo voldria pensar en la seguretat densa de l'estiu obert i madur. «CURIAL» és ja ara una mostra d'aquesta imatge repetida de la primavera. Hi ha la inquietud aspra, amenaçada pel vent, de fibra inesperada, de gust amarg i sobtat. Tenaçment aferrats a l'obra, els redactors i els col·laboradors de «CURIAL» han d'allargar mesos i anys l'esforç: algú després d'ells els descobrirà un dia com els precursors, també, com els capdavaners.

En la continuïtat, «CURIAL» crearà segurament un estil. Aleshores haurà adquirit una peculiar forma de vida. S'hi observen ara radicals diferències de personalitat, de gustos i d'estètica. No es tracta, doncs, d'una revista de manifest previ i de grup tancat. Sigui bo, sigui dolent el fet és aquest. Coses essencials, però, han d'unir-se en la tasca i és de creure que ho faran cada moment més: la sinceritat personal, per exemple; i el rigor per l'obra pròpia i per la dels amics, naturalment.

Mentrestant, i en ruta, salutem, com diu la premsa diària, «el col·lega»: Benvingut.

Anglaterra, Cheshire, 1950.

JOAN TRIADÚ

CARLES RIBA EN CASTELLÀ

Tots els nostres lectors deuen conèixer ja la col·lecció «ADONAI», de poesia, que es publica a Madrid: dintre d'aquesta quintaessenciada selecció de la poesia universal, precisament, es publicarà aviat una breu antologia de l'obra de Carles Riba, traduïda al castellà. De fet, les *Elegies de Bierville* en constituïran el nucli més important, però al seu costat hi figuraran també algunes *estances* i *tannkas* que serveixin per a donar una idea una mica més completa de l'obra ribiana.

La traducció ha estat realitzada per Alfons Costafreda —poeta català en llengua castellana, autor de «Nuestra Elegia»— amb coneixement i cura remarcables.

No cal gairebé subratllar l'interès excepcional d'aquesta traducció de les *Elegies de Bierville* —que ens arribarà a poc temps de la nova edició catalana que en prepara *L'Ossa Menor*— l'aparició de la qual servirà per a donar a conèixer al públic de llengua castellana una de les obres de més significació universal de tota la nostra poesia.

A. L.

